

כנגד 4 בנים

שאלות, תשובות ומה שביניהם

על שאילת שאלות בעולם בו כולם יודעים

דף לימוד מקורות

מתוך הגדה של פסח:

ברוך המקום, ברוך הוא. ברוך שנתן תורה לעמו ישראל, ברוך הוא.
כנגד ארבעה בנים דברה תורה: אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.
חכם מה הוא אומר? "מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אתכם?" (דברים ו כ) ואף אתה אומר לו כהלכות הפסח: "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן (משנה, פסחים, י ח)".
רשע מה הוא אומר? "מה העבדה הזאת לכם?" (שמות יב כו), לכם - ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל, כפר בעקר. ואף אתה הקהה את שניו ואמר לו: "בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים" (שמות יג ח), לי - ולא לו. אילו היה שם, לא היה נגאל.
תם מה הוא אומר? "מה זאת? ואמרת אליו: בחזק יד הוציאנו יי ממצרים, מבית עבדים" (שמות יג יד).
ושאינו יודע לשאול - את פתח לו, שנאמר: "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר: בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים" (שמות יג ח).

משנה • סדר מועד • מסכת ראש השנה • פרק ב • משנה ח-ט:

דמות צורות לבנות היו לו לרבן גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו, שבהן מראה את ההדיוטות ואומר: הכזה ראית או כזה?
מעשה שבאו שנים ואמרו, ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב.
אמר רבי יוחנן בן נורי: עדי שקר הם.
כשבאו ליבנה קיבלן רבן גמליאל.
ועוד באו שנים ואמרו: ראינוהו בזמנו, ובלי עיבורו לא נראה; וקיבלן רבן גמליאל.
אמר רבי דוסא בן הרכינס: עדי שקר הן! היאך מעידין על האשה שילדה, ולמחר כריסה בין שיניה?
אמר לו רבי יהושע: רואה אני את דבריך.
שלח לו רבן גמליאל: גוזרני עליך שתבוא אצלי במקלך ובמעוטיך ביום הכיפורים שחל להיות בחשבונך.
הלך "ומצאו רבי עקיבא מצר.
אמר לו: יש לי ללמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי, שנאמר (ויקרא כג, ד): "אלה מועדי יי מקראי קדש אשר תקראו אתם", בין בזמנן בין שלא בזמנן, אין לי מועדות אלא אלו.
בא לו אצל רבי דוסא בן הרכינס, אמר לו: אם באין אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל, צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו, שנאמר (שמות כד, ט): "ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל".
ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים? אלא ללמד, שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל, הרי הוא כבית דינו של משה.
נטל מקלו ומעותיו בידו, והלך ליבנה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבונו.
עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו, אמר לו: בוא בשלום, רבי ותלמידי, רבי בחכמה, ותלמידי שקיבלת את דברי.

